Indian Streams Research Journal ISSN 2230-7850 Impact Factor : 3.1560 (UIF)
Volume - 5 | Issue - 3 | April - 3 2015 Available online at www.isrj.org

माध्यमि ú ÃŸÖ¸¡Ö%Ö¸¡ ØÆ¤ß विषयासाठी ³Ö×´Ö ापालन

³ांडवले आश्विनी तु ú Ö¸Ö´Ö
ÃÖ¿ÖÖ–Ö विद्यार्थी : एस.आर.टी.एम.विद्यापीठ,नांदेड.

Authors Short Profile

Ashwini Tukaram Bhandwale is a Research Student at S. R. T. M. University, Nanded. She has completed B.A., M.A., B.Ed., M.Ed., UGC-NET. She has professional experience of 3 years.

Co-Author Details :

सदावर्ते यू. ú.
´ÖÖ Ö¤¿Ö ú , अधिष्ठाता. एस.आर.टी.एम.विद्यापीठ,नांदेड.

I kjk'k :

³ÖÖ¸¡ŸÖÖŸÖ « úÖŸ´ÖŸÖÖ †ÃÖ याचे úÖ¸¡ Ö ´Æ Ö•Ö †Ö¯Ö»ÖÖß ¸ÖÃ™³ÖÖÃÖÖ ØÆ¤ß †ÖÆ. ×¡Ö³ÖÖÃÖÖ ÃÖ¡Ö 1956 »ÖÖ úÖŠÖ¸¡ß अयो ाने अस्तित्वात आले व शालेय अ³यास¸ मात द्वितीय ³ÖÖÃÖÖ ´Æ ून हिंदी ³ोषेला स्थान मिळाले आ Ö ØÆ¤ß ¸Ö¤ष्ट्रभाषा बनली.

हिंदी विषयाची स्पष्ट ल्पना ये यासाठी अने अध्यापन पद्धती व प्रतिमानांचा उपयो ा अध्यापनात ú¸Ö%ÖÖ »ÖÖ ŸÖÖ. ×¿Ö Ö ांनी पारंपारि ú ¯Ö¨¨ŸÖß ²Ö¸Ö³ारच आधुनि अध्यापन ¯Ö¨¨ŸÖß“ÖÖÆß ¾ÖÖ¯Ö¸¡ ú¸¡ Ö आवश्य आहे. अध्यापन प्रतिमानांचा उपयो ा शालेय स्तरावर हिंदीचे अध्यापन से चालते व अध्ययन अध्यापन प्रतिमानांचा उपर्ÖÖ Ö ú¿ÖÖ ¯Ö ारे होतो हे या संशोधन समस्येवरून ल ात येईल.

समस्या विधान :

माध्यमि सतरावर हिंदी विषयासाठी ³Ö×´Ö ा पालन प्रतिमानाद्वारे अध्ययन परि ÖÖ´Ö úÖ¸¡ úŸÖ“ÖÖ †³यास.

❖ संशोधनाची उद्दिष्टे :

1) माध्यमि ú ÃŸÖ¸Ö¾Ö¸¡ ØÆ¤ß विषय अध्यापनासाठी पारंपारि ú ¯Ö¨¨ŸÖ ¾ÖÖ¯Ö¸¡ Ö.

2) माध्यमि स्तरावर हिंदी विषय अध्यापनासाठी ³Ö×´Ö ापालन प्रतिमानाचा वापर ú¸¡ Ö.

3) माध्यमि ú ÃŸÖ¸Ö¾Ö¸¡ ØÆ¤ß ×¾ÖÂÖµÖ अध्यापनासाठी पारंपारि ú ¯Ö¨¨ŸÖß ¾Ö ³Ö×´Ö ापालन प्रतिमानाच्या परि ÖÖ´Ö ú¸ŸÖ“ÖÖ तुलनात्म ú †³यास ú¸¡ Ö.

❖ संशोधनाची परि ल्पना :

a) संशोधनाची परि ल्पना :

माध्यमि स्तरावर हिंदी विषयासाठी अध्याप Ö ú¸ŸÖना ³Ö×´Ö ापालन प्रतिमान परि ÖÖ´Ö ú¸¡ ú Š¸ŸÖ.

b) शून्य परि ल्पना :

माध्यमि स्तरावर हिंदी विषय अध्यापनासाठी ³Ö×´Ö ापालन प्रतिमानाद्वारे विद्यार्थ्यांच्या अध्यय ÖÖŸÖ ú¸ÆÐ“Ö ±ú¸¡ ú पडत नाही.

❖ संशोधन ार्यÖ¨¨ŸÖß :

a) संशोधन पद्धती :

प्रस्तुत संशोधनासाठी प्रायोÖ पद्धतीची निवड ú»ÖÖß.

b) प्रायोÖ ú †×³Ö ú»¯Ö :

प्रस्तुत संशोधनासाठी संशोधि ने ार्यात्म ú †×³Ö ú»¯ÖÖ¯Ö ी समान Ö™¡ †×³Ö ल्याची निवड ú»ÖÖß.

c) संशोधन¯Ö ¯Ö¨¨ŸÖß :

प्रस्तुत संशोधनासाठी नांदेड शहरातील माध्यमि ú ¿ÖÖÔÖ¯Ö ú ß « ा शाळेची निवड सं³ाव्यतेवर आधारित यादृच्छि ú पद्धतीने ली आहे. तसेच त्या शाळेतील इयत्ता नववीच्या व ÖÖŸÖß»Ö 40 विद्यार्थ्यांची निवड सं³व्यतेवर आधारित यादृच्छि ú पद्धतीने ú¸¡ यात आली.

d) संशोधनाची साधने :

प्रस्तुत संशोधनासाठी संशोधि ने पूर्व चाच ÖÖß ¾Ö ^ŸŸÖ¸¡“ÖÖ“Ö ÖÖß, ¯ÖÖ¸¡¯ÖÖ×¸¡ पद्धतीनूसार पाठटाच Ö ¾Ö ³Ö×´Ö ापालन प्रतिमानानुसार पाठटाच ा या साधनाची निवड ú»ÖÖß †ÖÆ.

e) ÃÖ याशास्त्रीय साधने :

प्रस्तुत संशोधनासाठी सं याशास्त्रीय साधने म्ह ून मध्यमान, प्रमानाविचलन व टी मूल्य या साधनांचा ¾ÖÖ¯Ö¸¡ ú»ÖÖ †ÖÆ.

❖ ÃÖ याशास्त्रीय विश्लेष Ö ŸÖŒŸÖÖ :

मापन	प्रयोÖ ú Ö™	नियंत्रित Ö™	±ú¸ú
विद्यार्थी सं या	$N_1 = 20$	$N_2 = 20$	0
मध्यमान	$M_1 = 17$	$M_2 = 13$	4
¯Ö´ÖÖ ïविचलन			
मूल्य			10.05
स्वाधिनता मात्रा	38		
शुन्य परि ल्पना			
Ã¾ÖÖß ïरा त्याज्य	शुन्य परि ल्पना त्याज्य		

❖ निष ú ÂÖ :

1) नियंत्रित ïट व प्रायोÖ ú ïटातील विद्यार्थ्यांच्या उत्तर चाच ÖßŸÖß»Ö ¯ÖÖ×¾Ö यात फर ú •ÖÖ Ö¾ÖŸÖÖ.

2) प्रायोÖ ú ïटातील विद्यार्थ्यांच्या उत्तर चाच ÖßŸÖ ¯ÖÖ×¾Ö य दिसून येते.

3) प्रायोÖ ú ïटातील विद्यार्थ्यांचे उत्तर चाच ÖßŸÖß»Ö ¯ÖÖ×¾Ö यापे ÖÖ †×¬Ö ú †ÖÆ.

4) ¯ÖÖ¸ü¯ÖÖ×¸ú ú ¯Ö¨¨ÌŸÖß²Ö¸Ö³ïरच अध्यापनात ³Ö×´Ö ïपालन प्रतिमान वापरल्यास विद्यार्थ्यांचे अध्ययन परि ÖÖ´Ö ú Ö¸ú ú ÆÖŸÖ.

5) प्रायोÖ ú ïटातील विद्यार्थ्यांच्या संपाद Ö ïित प्रायोÖ ú ^¯Ö“ÖÖ¸ü´ÖÖ¡ÖÖ´ÖÖôú ¾ÖÖœú –ÖÖ»ÖÖß.

❖ ×¿Ö±úÖ¸ú¿ÖÖß :

1) माध्यमि स्तरावर हिंदी विषयाच्या अध्ययनात पारंपारि ú ¯Ö¨¨ÌŸÖß²Ö¸Ö³ïरच आधुनि ú ¯Ö¤¬ÖŸÖß“ÖÖ †¾Ö»Ö²Ö ú¸ú¾ÖÖ.

2) माध्यमि स्तरावर हिंदी विषय शि Ö ïंनी आशयाला अनुसरून अध्यापन पद्धती वापरावी.

3) आधुनि ú ¯Ö¨¨ÌŸÖß ´Æú ून अध्यापनाची प्रतिमाने वापरावीत.

4) माध्यमि स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या आशय आ लनासाठी अवधान ú¡ß ú¸ú Ö ¾Ö †×³ïरूची निर्मितीसाठी अध्यापनाची प्रतिमाने ¾ÖÖ¯Ö¸ú¾ÖßŸÖ.

5) *हिंदी विषयाचे अध्यापन मनोरंज ú ¾Ö ¯Ö×¸¡ ÖÖ´Ö ú Ö¸¡ ú ú¸¡ यासाठी अध्यापनात प्रतिमानांचा वापर ú¸Ö¾ÖÖ.*

❖ **ÃÖ¤¡³Ö Ö£ÖÃÖ“ÖÖ :**

1) **•ÖÖ¿ÖÖ †•ÖŸÖ, ú¤´ा तेजस्विनी (मार्च 2007), ³ारतीय शि Ö Ö: ³ारतीय शि Ö Ö ´Ö›ÖÔ¡ ¯Ö ाशन, मुं²Ö‡.**

2) **¯ÖÖ™ÖÖ»Ö ‹.‹´Ö. (2008), अध्यापनाची प्रतिमाने, फड ú ¯Ö ाशन, पु Ö.**

3) **¯ÖÖ™ÖÖ»Ö × ÖŸÖÖ•Ö»ÖÖ (2005), ³Ö×´Ö ापालन प्रतिमान, फड ú ¯Ö úÖ¿ान, पु Ö.**

4) **¯Ö×›ÜŸÖ ²Ö.×¾Ö. (2007) ×¿Ö Ö ातील संशोधन, नित्यनुतन प्र ाशन, पु Ö.**

5) **´ÖÔ¡ ¸Ö.¿Ö. ^´ÖÖš¡ ×¾Ö.ŸÖ. (1987), ¿Ö Ö× Ö संशोधनाची मूलतत्वे, महाराष्ट्र विद्यापीठ ंथ निर्मिती मंडळ, ना Ö¯Ö¸¡.**